

Σπήλαιον εὐτρεπίζου' ἡ, Ἀμνάς γὰρ ἦκει, ἔμβρυον φέρουσα Χριστόν. Φάτνη δὲ ὑποδέχου, τὸν τῷ λόγῳ λύσαντα τῆς ἀλόγου πράξεως, ἡμᾶς τοὺς γηγενεῖς. Ποιμένες ἀγραυλοῦντες, μαρτυρεῖτε θαῦμα τὸ φρικτόν, καὶ Μάγοι ἐκ Περσίδος, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν τῷ Βασιλεῖ προσάξατε, ὅτι ὤφθη Κύριος ἐκ Παρθένου μητρός' ὄνπερ καὶ κύψασα δουλικῶς, ἡ Μήτηρ προσεκύνησε, καὶ προσεφθέγγατο, τῷ ἐν ἀγκάλαις αὐτῆς' Πῶς ἐνεσπάρης μοι; ἢ πῶς μοι ἐνεφύης, ὁ λυτρωτῆς μου καὶ Θεός;

Preparati, o grotta: perché viene l'agnella, portando in seno il Cristo. Ricevi, o greppia, colui che con la parola ha liberato noi abitanti della terra dal nostro agire contro ragione. Pastori che pernottate nei campi, testimoniate il tremendo prodigio. E voi magi dalla Persia, offrite al Re oro, incenso e mirra: perché è apparso il Signore dalla Vergine Madre. Inchinandosi davanti a lui come serve, la Madre lo ha adorato, dicendo a colui che portava fra le braccia: Come sei stato seminato in me? O come in me sei stato generato, mio Redentore e Dio?

Χριστούγεννα / Natale 2019

Ο εορτασμός της Γεννήσεως του Κυρίου μας Ιησού Χριστού για μας τους χριστιανούς είναι μία μεγάλη στιγμή θείας χάρης, την οποία η Εκκλησία μας δίνει κάθε χρόνο, όχι μόνο για να τελέσουμε τη μνήμη της γιορτής, αλλά προπάντων για να ζήσουμε την πίστη μας στον Κύριο, στον Υιό και Λόγο του Θεού, ο οποίος ενσαρκώθηκε από το Άγιο Πνεύμα και από την Αγία Παρθένο Μαρία, έγινε άνθρωπος ανάμεσά μας, περπάτησε και περπατά δίπλα μας.

Ως προετοιμασία στην προσευχή και στον εορτασμό μέσα στην πίστη μας, σας προτείνω την ανάγνωση ενός τροπαρίου το οποίο ψέλνουμε στις ημέρες που προηγούνται τα Χριστούγεννα, και το οποίο συνθέτει την ίδια την ομολογία της πίστεώς μας, εκείνο ή καλύτερα Εκείνον που είναι το επίκεντρο της πίστεως μας και της ζωής μας. Πρόκειται για ένα κείμενο πολύ ωραίο και πολύ βαθύ, γεννημένο από την ανάγνωση του Λόγου του Θεού, και επομένως μας οδηγεί σε μία ζωντανή επαφή με την πηγή της χριστιανικής ζωής μας. Είναι ένα τροπάριο το οποίο διαβάζουμε, ψέλνουμε, και προπάντων οφείλουμε να το ζούμε μέσα στον εαυτό μας. Αυτή καθεαυτή η χρονική περίοδος πριν από τα Χριστούγεννα, σύμφωνα με τη βυζαντινή παράδοση δεν έχει μία μεγάλη ποσότητα κειμένων και τελετών, τα οποία να χαρακτηρίζουν ιδιαίτερα αυτές τις ημέρες. Έχουμε ασφαλώς μία χρονική περίοδο νηστείας σαράντα ημερών, και προσευχής οι οποίες μας προετοιμάζουν για τα Χριστούγεννα. Και μερικά τροπάρια λαμπρύνουν αυτές τις σαράντα μέρες, δίνοντας τους ένα βαθύτερο νόημα. Γι' αυτόν τον λόγο σήμερα σας προτείνω την ανάγνωση αυτού του τροπαρίου:

«Σπήλαιον εύτερέπίζου· ή, Ἄμνὰς γὰρ ἤκει, ἔμβρυον φέρουσα Χριστόν. Φάτνη δὲ ὑποδέχου, τὸν τῷ λόγῳ λύσαντα τῆς ἀλόγου πράξεως, ἡμᾶς τοὺς γηγενεῖς. Ποιμένες ἀγραυλοῦντες, μαρτυρεῖτε θαῦμα τὸ φρικτόν, καὶ Μάγοι ἐκ Περσίδος, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν τῷ Βασιλεῖ προσάξατε, ὅτι ὤφθη Κύριος ἐκ Παρθένου μητρός· ὄνπερ καὶ κύψασα δουλικῶς, ἡ Μήτηρ προσεκύνησε, καὶ προσεφθέγγατο, τῷ ἐν ἀγκάλαις αὐτῆς Πῶς ἐνεσπάρης μοι· ἢ πῶς μοι ἐνεφύης, ὁ λυτρωτῆς μου καὶ Θεός;»

Ὅπως και σε άλλα τροπάρια, στο κείμενο αυτό βρίσκουμε ως πρωταγωνιστές όχι μονάχα πρόσωπα αλλά και στοιχεία, πράγματα τα οποία γίνονται τύπος, συμβολισμός άλλων πραγματικοτήτων. Ποια είναι τα πρόσωπα, και τα πράγματα που εμφανίζονται στο κείμενό

μας: Το σπήλαιον, η φάτνη, οι ποιμένες, οι μάγοι, η Μητέρα του Θεού, με τους τίτλους Αμνάς, Παρθένος και Μητέρα. Όλο το τροπάριο είναι μία παράφραση των ευαγγελικών κειμένων Λκ. 2 και Ματθ.2 Οι διάφορες μορφές που εμφανίζονται στο κείμενο εκτός από τον πρωταρχικό και ιδιαίτερό τους ρόλο (το σπήλαιο που υποδέχεται... την φάτνη η οποία εμπεριέχει...), γίνονται τύποι, σύμβολα μίας άλλης πραγματικότητας. Σημειώστε ότι το σπήλαιον αναφέρεται σε δεύτερο πρόσωπο: «Σπήλαιον *εὐτρεπίζου*..» χρησιμοποιώντας την προστακτική του ρήματος («εὐτρεπίζου») Θα μπορούσαμε να ερμηνεύσουμε τη λέξη: «προετοιμάσου με *εὐπρέπεια*...» «προετοιμάσου με τρόπο *αντάξιο*...» «γίνε *έτοιμη*...» Κατά βάθος, λέγοντας στο σπήλαιο «εὐτρεπίζου» δηλαδή «προετοιμάσου *αντάξια*», το λέμε στην ίδια την Εκκλησία, στον ίδιο τον εαυτό μας, αυτό το σπήλαιον γίνεται ο τύπος μας, η εικόνα της Εκκλησίας. Για να υποδεχθεί ποιον; Για να υποδεχθεί τον Χριστό, τον αμνό του Θεού, τον οποίο εγκυμονεί στα σπλάχνα της η Μητέρα του, η Αμνάς, ένα τίτλος που θα αποδοθεί και πάλι στην Μαρία από τα τροπάρια της Μεγάλης Εβδομάδας. Εδώ το τροπάριο επαναλαμβάνει το κείμενο του Ιω. 1, 29, 36 ο τίτλος της Αμνάς δοσμένος στη Μητέρα του Θεού, συνδέεται με τη θείκη της μητρότητα. Η κατάλληλη προετοιμασία μας είναι επίσης η προετοιμασία μας στην Θεία Λειτουργία, (με τρόπο συμβολικό στη μεγάλη είσοδο), και είναι η προετοιμασία την οποία πρέπει να ζει ο καθένας μας, όλοι οι χριστιανοί, όταν λαβαίνουμε τα Άγια Δώρα στη Θεία Λειτουργία. Αφήστε να αντηχήσει μέσα στην καρδιά σας αυτό το ρήμα «εὐτρεπίζου», δηλαδή προετοιμάσου *αντάξια*.

Στην συνέχεια έρχεται η εικόνα της φάτνης θυμηθείτε ότι η αγιογραφία παρουσιάζει τη φάτνη σαν ένα τάφο, σαν μία σαρκοφάγο. Το τροπάριο συνδέει τη φάτνη με ένα λογοπαίγνιο πολύ ωραίο: «*Φάτνη δε υποδέχου, τον τω λόγω λύσαντα, της αλόγου πράξεως ημάς τους γηγενείς*», δηλαδή «*Φάτνη υποδέξου αυτόν ο οποίος με τον λόγο απελευθέρωσε εμάς, τους κατοίκους της γης, από την παράλογη πράξη της ζωής μας*». Η σωτηρία του Χριστού μας οδηγεί και μας επαναφέρει στον ίδιο τον Χριστό. Ο Λόγος μας ξαναδίνει τη δύναμη της λογικής, τη δύναμη του ίδιου του Λόγου. Από τους ποιμένες, οι οποίοι αγρυπνούν στους αγρούς, μέσα στη μοναξιά, το κείμενο ζητά να γίνουν αυτόπτες μάρτυρες του μυστηρίου: φαίνεται σαν το κείμενο να ήθελε για τους ποιμένες να περάσουν από την μοναξιά στην εκκλησιαστική κοινωνία. Ο Άγιος Εφραίμ ο Σύρος στα πρόσωπα των ποιμένων του Λκ.2 βλέπει την εικόνα των μοναχών, των απομονωμένων ανθρώπων, οι οποίοι κατοικούν έξω, έξω από τις πόρτες αλλά και αυτοί δίνουν την μαρτυρία τους για το μυστήριο της Ενσαρκώσεως. Σημειώστε ακόμα και την παρουσία μέσα στο τροπάριο των μάγων οι οποίοι προσφέρουν τα δώρα τους, οι μάγοι αυτοί βρίσκονται σε παραλληλισμό με τις τρεις μυροφόρες γυναίκες, οι οποίες θα προσφέρουν τα δικά τους δώρα σ' Εκείνον ο οποίος μία μέρα θα γίνει επίσης δεκτός από μία άλλη σπηλιά, από μία άλλη φάτνη, τον τάφο του.

Το συμπέρασμα του τροπαρίου συγκεντρώνεται στην Μαρία, με εικόνες αντιθετικές: ο Κύριος εμφανίζεται από Μητέρα Παρθένο..., η Μητέρα ως δούλη Κυρίου προσκυνά τον

Υιό της. Επομένως το τροπάριο είναι μία ομολογία πίστεως πολύ καθαρή. Δεν λέει «ο Ιησούς που γεννιέται από την Μαρία», αλλά συνειδητά ομολογεί: «ο Κύριος εμφανίζεται, φανερώνεται, από την Παρθένο Μαρία». Πρόκειται ασφαλώς για ένα ωραίο κείμενο, αλλά όχι μόνο αυτό. Πρόκειται για ένα κείμενο το οποίο αφορά στον καθένα μας και μας δεσμεύει ως χριστιανούς. Γιατί πίσω από αυτό το κείμενο υπάρχει το Ευαγγέλιο του Χριστού, το μυστήριο της γεννήσεως του Χριστού, της ενσαρκώσεως του, της ζωής του ανάμεσά μας. Έπειτα αν σας έλεγα ότι το σπήλαιο είναι η εικόνα της Εκκλησίας της εκκλησιαστικής κοινότητας, στην οποία απευθύνεται η λέξη «ευτρεπίζου», εννοούσα επίσης ότι το σπήλαιο είναι η εικόνα και του καθενός μας, της ανθρώπινης φύσεως προς την οποία απευθύνεται η λέξη αυτή.

Επομένως όλοι εμείς κατά τα φετινά Χριστούγεννα αλλά και κάθε μέρα της χριστιανικής ζωής μας, οφείλουμε να είμαστε προετοιμασμένοι, έτοιμοι. Αλλά για ποιο λόγο; Για ποιο πράγμα; Έτοιμοι για ποιόν; Οφείλουμε να είμαστε προετοιμασμένοι για να υποδεχθούμε αντάξια τον Χριστό, και να τον μαρτυρήσουμε επίσης αντάξια στους άλλους. Δεν τον υποδεχόμαστε μονάχα για τον εαυτό μας: οι ποιμένες μάρτυρες μέσα στη σιωπή, κατοικώντας έξω από τα σπίτια τους, γίνονται μάρτυρες του Χριστού! Και εδώ θέλω να επιστήσω την προσοχή σας σε ένα σημείο: τα Χριστούγεννα, ως ταυτόχρονα και κοινωνική γιορτή, μέσα στον κόσμο που μας περιβάλλει, έχουν πάρει ειδωλολατρική μορφή. Και αυτή η μορφή δεν συνιστάται μονάχα στον ξέφρενο καταναλωτισμό, αλλά και προπάντων στο περιεχόμενο του επίκεντρου εκείνου ή σωστότερα σε Εκείνον τον οποίο γιορτάζουμε. Μην ξεχνάτε ότι στα Χριστούγεννα γιορτάζουμε τον Χριστό, και μονάχα Αυτόν. Ας μην ξεχνάμε ποτέ ότι το σπουδαιότερο από όλα είναι ο ίδιος ο Χριστός.

Να μαρτυρώ για τον Χριστό, να ζω να ενεργώ ως χριστιανός, και όχι στην απομόνωση, ή σε ένα μικρό κύκλο όπου αισθάνομαι άνετα, αλλά μέσα στην εκκλησιαστική κοινότητα, και με όλα τα προνόμια και ελαττώματα, που έχω και είμαι. Ας προσπαθήσουμε κατά τις μέρες αυτές των Χριστουγέννων να επανεξετάσουμε γαλήνια, χωρίς αγωνία, αλλά με διαύγεια, ότι αποτελεί μέσα μας πηγή εκκλησιαστικής κοινωνίας με τον εαυτό μας, με τους άλλους, με τον Κύριο, και να επανεξετάζουμε επίσης αυτό το οποίο μπροστά στον Κύριο, μπροστά στους άλλους, και κατά βάθος μπροστά στον ίδιο τον εαυτό μας, αποτελεί πέτρα σκανδάλου, αμαρτία απομονώσεως, περιφρονήσεως, εγκατάλειψης αναισθησίας.

Σας προτείνω να ξαναδιαβάσετε το τροπάριο στην αρχή αυτής της επιστολής όπως και το κείμενο της επιστολής του Αποστόλου Παύλου προς τους Ρωμαίους, Ρμ. 12, 15: «Να χαίρεστε με όσους χαίρονται και να κλαίτε με όσους κλαίνε». Μερικές φορές σκέπτομαι ότι να κλαίμε με όσους κλαίνε αποβαίνει πιο εύκολο –δεν λέω πιο επιπόλαιο, αλλά ίσως πιο εύκολο. Η συμπόνια γεννιέται, αναβλύζει σχεδόν κανονικά από την καρδιά μας, και είναι φυσιολογική για τον άνθρωπο. Αλλά να χαίρεται κανείς με όσους χαίρονται, απαιτεί θα έλεγα

μία πολύ μεγαλύτερη δόση γενναιοδωρίας δεν είναι πάντοτε εύκολο να δεχθεί κανείς ότι ο συνάνθρωπός του είχε τη χαρά ενός δώρου ή μία χάρης μικρής ή μεγάλης. Στους μαιάνδρους της καρδιάς μας κρύβονται πολλές φορές τόσες και τόσες ζηλοτυπίες και τόσοι φθόνοι. Προσέξτε ότι πολλές φορές στη χριστιανική μας ζωή οφείλουμε να συμπονούμε, αλλά οφείλουμε επίσης να «συγχαιρόμαστε» να συμμετέχουμε στην χαρά εκείνων που χαίρονται.

Αν θυμάστε στη ζωή του Αγίου Αντωνίου του ερημίτη, γραμμένη από τον Άγιο Αθανάσιο της Αλεξανδρείας, μετά τους μεγάλους αγώνες του εναντίων των δαιμόνων, ο Αντώνιος ύψωσε τη φωνή του, σαν παράπονο προς τον Κύριο: «Του ήσουν Κύριε όταν εγώ αγωνιζόμουν;» Και ο Κύριος του απάντησε: «*Ήμουν δίπλα σου για να σε σηκώσω αν έπεφτες*». Όλοι έχουμε ζήσει και ασφαλώς θα ξαναζήσουμε ακόμα, στιγμές μοναξιάς, στιγμές ερημικές, στιγμές ίσως ακόμα και εγκατάλειψης, στιγμές κατά τις οποίες θα θέλαμε να πούμε: «*Κύριε που ήσουν;*» «*Ήμουν δίπλα σου...*» απάντησε ο Κύριος στον Άγιο Αντώνιο. Ο Κύριος είναι δίπλα στους χριστιανούς, δίπλα στην Εκκλησία του, δίπλα σ' εμάς, διότι βρίσκεται δίπλα σε όλους όσους τον αναζητούν με ειλικρινή καρδιά, όπως λέει και ο ψαλμωδός. Στην ίδια αυτή γραμμή υπάρχει και ένα άλλο κείμενο, αυτήν τη φορά στην Παλαιά Διαθήκη, το οποίο τραβά πάντοτε την προσοχή μου, είναι το κείμενο του Δανιήλ 3, 49-92: «*Ο άγγελος του Κυρίου κατέβηκε μαζί με τον Ανανία και τους συντρόφους του μέσα στο καμίνι...*» Ο άγγελος, ο ίδιος ο Κύριος, περπατά δίπλα στους τρεις νέους μέσα στο καμίνι. Ο Κύριος είναι αυτός που περπατά πάντοτε δίπλα μας. Γιατί αυτός ο Κύριος, ενσαρκώθηκε και γεννήθηκε ανάμεσά μας. Στη ζωή μας ως χριστιανοί δεν είμαστε ποτέ μόνοι, έστω και αν μερικές φορές ή συχνά έχουμε την εμπειρία της μοναξιάς, ακόμα και της εγκατάλειψης, θυμηθείτε πόσες φορές στο Ευαγγέλιο ο ίδιος ο Χριστός επιμένει ότι βρίσκεται ανάμεσά μας, και ότι ποτέ δεν θα μας στερήσει την παρουσία του.

Εφόσον ο άνθρωπος δεν μπορούσε να φτάσει στον Θεό, ο Θεός ήρθε στον άνθρωπο, ταυτιζόμενος ολοκληρωτικά με αυτόν, στο πρόσωπο του Χριστού. «*Εκείνος αν και ήταν Θεός, δεν θεώρησε την ισότητά του με τον Θεό αποτέλεσμα αρπαγής, αλλά τα απαρνήθηκε όλα και πήρε μορφή δούλου*», μας λέει ο απόστολος Παύλος στην προς Φιλιππισίους επιστολή του. Ο αιώνιος Λόγος του Θεού έγινε άνθρωπος βαδίζει μαζί μας, στις δικές μας ερήμους, Εκείνος βρίσκεται εκεί και ξαναδίνει ζωή, αποκαθιστά την ανθρώπινη φύση μας και την κάνει δική του. Όπως λένε οι Πατέρες της Εκκλησίας: Αυτός ο Θεός μας, είναι επίσης και αδελφός μας.

Θέλω να τελειώσω με ένα κείμενο πολύ ωραίο, του Αγίου Εφραίμ του Σύρου, το οποίο κατά κάποιο τρόπο συνοψίζει όλα όσα προσπάθησα να πω:

«Ποιον έχουμε, Κύριε, όπως εσένα: Είσαι ο μεγάλος, ο οποίος έγινε μικρός. Ο άγρυπνος ο οποίος αποκοιμήθηκε. Ο αγνός ο οποίος βαπτίσθηκε. Ο ζων, ο οποίος απέθανε. Ο βασιλιάς, ο οποίος ταπεινώθηκε ο ίδιος, για να εξασφαλίσει τιμή σε όλους..... Είναι δίκαιο για τον άνθρωπο να αναγνωρίσει την θεότητά σου, είναι δίκαιο για τους αγγέλους να τιμούν την ανθρώπινη φύση σου. Οι άγγελοι έμειναν κατάπληκτοι βλέποντας τη μικρότητα σου, και οι άνθρωποι (έμειναν κατάπληκτοι βλέποντας) την εξύμωση σου».

Εύχομαι σε όλους, στους Ιερείς, στις Αδελφές και στους Πιστούς της Καθολικής Εξαρχίας μας, και σε όλους τους αδελφούς και φίλους μας: «Άγια Χριστούγεννα»

+ Ο Καρκαβίας Εμμανουήλ Νιν
Επίσκοπος-Εξαρχος Ελληνορρόθμων Καθολικών Ελλάδος